

A b2 Innovációs Hallgatói Csoport (jelenleg PTE PMMIK-MK b2 Transzciszciplináris Szakkollégium) 2011. november 20-ai „Tóparti lámpás Makovecz emlékest” című rendezvényéhez kapcsolódó jó gyakorlata
Közösségi élmény és részvétel az óvodáskortól az idős korig

A b2 Innovációs Hallgatói Csoport egyetemistákból és mentoraikból álló önszerveződő, nemformális csoportként alakult. Fő célja volt, hogy felhívja a lakosság figyelmét Pécs városának elhanyagolt területeire, azokra a városrészekre, amelyek adott pillanatban a város rejtett értékeiként, egyfajta lehetőségként léteznek.

2011 szeptemberében az építész-szakmát nagy veszteség érte: elhunyt Makovecz Imre, az egyik, legnagyobb kortárs magyar építész. Makovecz Imre élete, munkássága példa a munkához való határozott, precíz hozzáállásra, a hagyományok ápolására, spirituális gyökereink kutatására. Úgy éreztük, hogy mindenképpen meg kell emlékeznünk munkásságáról, és kerestük ennek méltó formáját, egy olyan eseményt, amely valamiképpen tükrözi Makovecz Imre közösségformáló szellemiségét, munkássága értékeit, egyéni építészeti stílusának iskolateremtő hatását.

2011. november 20-án, születésének évfordulóján a Pollack Mihály Műszaki és Informatikai Kar b2 Innovációs Hallgatói Csoportja a Balokány-ligetben emlékestet tartott. Fontosnak tartottuk, hogy a méltó tiszteletadás mellett meghitt hangulatot teremtsünk, és minél szélesebb kört vonjunk be a megemlékezésbe, minél több emberben tudatosuljon az érték, amelyet ránk hagyott szellemi örökségül. Lehetőséget akartunk adni arra, hogy ne csupán egy előadás nézői, hanem a megemlékezés tevékeny résztvevői legyenek mindazok – gyermekek, fiatalok és idősebbek – akik szeretnének bekapcsolódni a kezdeményezésbe.

Bár a rendezvényt novemberre terveztük, az előkészítő munkálatokat, a közös ötletelést már hetekkel azelőtt megkezdjük. A Balokány-tó kitűnő helyszín, hiszen Pécs városának egy történelmi jelentőségű színtere. Esztétikussá tehető tér, de akkoriban még rendkívül elhanyagolt környezetben láthatták a városlakók – az EKF-pályázat keretei között megépült Tudásközpont impozáns épülete közvetlen szomszédságában.

Civil szervezetek, önkéntesek és hallgatók segítségével az eseményt megelőző két-három napban nem csak a tó felszínét, de a teljes területet megszabadítottuk a szeméttől, üvegszilánkoktól, építési törmelékektől. Mint említettük a csoport alapvető célja, hogy

felhívja a figyelmet azokra a problémás területekre a városon és régióon belül, amelyek kis odafigyeléssel, némi emberi erővel, akár minimális pénzüsszegek megmozgatását követően sokkal rendezettebb képet mutathatnak. A figyelemfelhívás legjobb módjának a személyes példát, konstruktív cselekvést tartjuk. A fiatal egyetemista értelmiségi réteg egy kisebb csoportja bebizonyította, hogy nem csak a szórakozóhelyek látogatásához, mértéktelen alkohol- és kábítószer fogyasztáshoz, vagy éppen a rongáláshoz ért – ahogyan azt a sztereotípiák szerint gondolkodva sokan tartják – hanem képes magabiztosan fellépni, kreatívan, morális értékeket szem előtt tartva, problémamegoldó gondolkodással közösséget is tud építeni. A fiatalság ereje ebben mérhető.

A fiatalok kivételes energiáit és kreativitását a közösség elvesztegeti, mert úgy tekintenek rájuk, mint éretlen, gyakorlati tapasztalatok híján lévő személyekre(...) a fiatalok legitim vágyairól a „felelősségteljesebben gondolkodó” idősebbek tudomást sem vesznek. Ha megfelelő lehetőségeket kapnak, a fiatalok jelentősen képesek hozzájárulni saját közösségeik fejlesztéséhez. (Saleebey, 2007, 248.)

A környezet rendezésének hatalmas jelentősége van. Nem csupán esztétikai kérdés, hanem a társadalmi problémák megoldódásához is hozzájárulhat. A „betört ablakok” elmélete szerint az elhanyagolt környezet azt üzeni a benne élőknek, hogy itt az emberek apátiába süllyedtek, semmi nem érdekli őket, és nincsenek többé szabályok sem. Egy ilyen környezet a pusztító és önpusztító viselkedést gerjeszti. A környezet helyreállítása annak üzenete, hogy fontos, miképpen érzik magukat az ott élő emberek, fontos az élet minősége.

A környezet rendezése fontos feladat volt, ám csak az első, szükséges lépés. Meg kellett terveznünk az emlékest pontos menetét, tartalmi elemeit is.

Makovecz Imre munkásságának bemutatására néhány rövid előadást és posztert terveztünk. Ezt követően a halál méltóságát, ugyanakkor az örök életet, az organikus építész munkásságát jól szimbolizáló, ősi temetési szertartásokat idéző úszó mécseseket gondoltunk a tapon elhelyezni. A látványos terv megvalósításához sok lelkesedés, komoly összefogás, de viszonylag kevés anyagi forrás kellett. Az úszó mécsesek Barna Eszter tervei alapján valósultak meg fénymásoló papír, hurkapálcika és 2cm vastag polisztirol lemez összeállításával. A lámpások összeállításánál figyelembe vettük a költség-, és anyagtakarékosságot, valamint a minél egyszerűbb és gyorsabb összeállítást.

A közösségek bevonására több lehetőség kínálkozott: a felnőttek részt vehettek a tó takarításában, a gyermekek pedig a mécsesek készítésében. A rendezvényt megelőzően 2-3 héttel felvettük a kapcsolatot az óvodákkal, az általános-, és középiskolákkal. Az intézmények

eldönthették, nyitottak lesznek-e arra, hogy egyetemistákat engedjenek be a létesítménybe egy-egy olyan óra megtartására, amely a tantermi légkörtől eltérően, közös vizuális élményekre alapozva, interaktív módon vonja be a gyermekeket és fiatalokat a közös tevékenységbe. Azok az iskolák, amelyek vállalták a közös munkát, kérésünkre előre egyeztetett időpontokban biztosítottak alkalmakat arra, hogy az egyetemi tanulmányaikat folytató hallgatók előadás kereteiben Makovecz Imre munkásságáról beszélhessenek, a témát közelebb hozva a fiatalokhoz, és fogékonyá téve őket az építész munkásságára. Sok gyermek és fiatal számára Makovecz Imre neve ismeretlen volt, emiatt láttuk fontosnak egy 10-15 perces ráhangoló előadást tartani számukra. Mivel foglalkozott? Milyen témában alkotott? Ki volt Makovecz Imre, és mit adott a világnak?

Az előadásokat minden esetben egy körülbelül ötperces instruálás követte, melyben ismertettük a feladatot, és azt is, hogy milyen célra készül, egészen pontosan mihez kérjük a segítségüket. Arra kértük a gyerekeket, hogy a megadott 29x10cm méretű fekvő papírlapra rajzolják, fessék vagy színezzék azt, ami az előadás során megfogta őket, amit éreznek, azt, amit és ahogyan láttak. Rengeteg csodálatos rajz és festmény készült ezeken az órákon, sokunkat meglepett, hogy az 5-10 éves korosztály fantáziája sokkal remekebb, eredetibb és művészet-közelibb alkotást eredményezett, mint a 10-14 vagy a 14-18 éves, serdülő korosztályé. Ha ezekkel a művekkkel elkészültek, korosztálytól függően kértük őket a következőre:

5-6 évesek: Itt több időt hagytunk az alkotásra, több, más feladatot nem kaptak.

7-10 évesek: Arra kértük őket, hogy állítsák össze a példa alapján a kapott anyagokból saját lámpásukat. Ehhez szükség esetén természetesen segítséget kaphattak. A lámpásokat összeszedtük, és elmondtuk, hogy a rendezvény napján majd ők maguk a vízre bocsájthatják azokat, szülői felügyelet mellett.

10-14 évesek: Őket megkértük, hogy a bemutatottak alapján rakják össze az úszólámpást, szintén minden eszközt biztosítottuk a részükre. A kész lámpásokat összeszedtük és a helyszínen vízre bocsáthatták a saját lámpásukat.

14-18 évesek: Őket arra kértük, hogy kövessék az általunk kiadott összeállítási tervet, a helyszínen elkészült lámpásokat összeszedtük. A rendezvény napján a helyszínre szállítottuk az elkészült munkákat, ám ha kedvük volt, akkor a tervet megtarthatták, és saját maguk otthon is készíthettek lámpásokat, amiket magukkal hozva a helyszínen a vízre engedhettek.

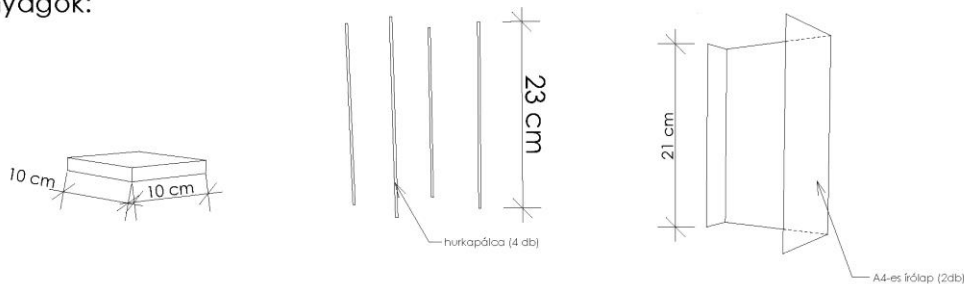
Ez motivációt jelentett minden gyermeknek és középiskolás fiatalnak, hogy ellátogassanak a helyszínre. A kisgyermekek felügyeletet igényeltek, így hozták magukkal szüleiket,

nagyszüleiket, idősebb testvéreiket is, akiket, mint megtudtuk, szintén arra buzdítottak, hogy otthon készítsenek lámpásokat.

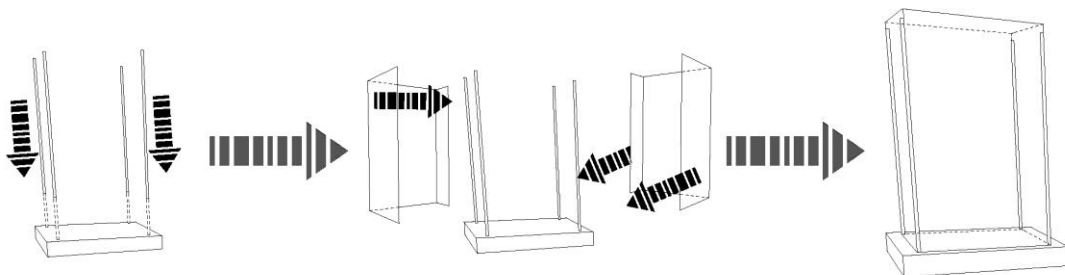
Fontos, hogy nem csak az így felkeresett gyermekek és fiatalok alkottak lámpásokat. Erre kértünk egyetemi hallgatókat, tanárokat, városlakókat – személyesen és a virtuális térben. Az összeállítási tervet több internetes fórumon megosztottuk. Ezek után meghívtuk őket és családjukat a rendezvényre, amelynek fénypontja a saját kezűleg készített lámpások sokaságának egyidejű, látványos és felemelő vízre bocsátása volt.

A rendezvény előtti napokban a lámpások áttekintése során sok olyan remek produktumra bukkantunk, melyet megőriztünk, és később egyetemi rendezvényeken, kiállításokon mutattunk be. Ezek a tárgyak kitűntek a bennük megmutatkozó kreativitással, eredetiséggel, precíz kidolgozásukkal. Bennük jól felismerhetően Makovecz Imre munkásságának hatása köszönt vissza, így remek élményt nyújtottak vízen kívül is.

alapanyagok:

összeállítás:

A projekt kapcsán sok szervezettel és intézménnyel kerültünk kapcsolatba:

- PTE PMMIK vezetősége és érintett oktatói gárdája
- Breuer Marcell Doktori Iskola
- PTE EHÖK
- Baranya Megyei Önkéntes Centrum
- BOKOM
- Balokány-ligetért Egyesület
- Krasznói Klára, Dévényi Sándor
- Jysk
- Pécsi Kisvállalkozók
- Pécs város számos óvodája, általános-, és középiskolája, gimnáziuma

A lámpások összetevőit dekoroltok, jegyzetellátók, papír- írószer boltok adományaiból állítottuk össze (természetesen a PTE PMMIK is segített ebben anyagilag). Azt tapasztaltuk, hogy amennyiben a cél nemes és értékes, abban az esetben az adományozók is sokkal nagylelkűbbek, szívesen tesznek a jó ügy érdekében. A világítástechnika, az áramforrás, a hangosítás, de az élőzene sem került egyetlen forintba sem, mert mindenki érezte az esemény

fontosságát és nemes szándékát, így a hideg ellenére is vállalták, hogy támogatják eszközeikkel és a helyszínen végzett munkájukkal rendezvényünket. Ezáltal nem csak 10-15 lelkes hallgató munkájának gyümölcse a létrejövő élmény, hanem egy valódi közösségfejlesztő tevékenység eredménye. A rendezvény idejére néhány hét leforgása alatt összesen csaknem 4000 mécses készült el, amelyek szimbolizálták azt, hogy miként tudnak az emberek az alkotó munka révén közösséget formálni, közösen értékeket őrizni és teremteni.

Maga a rendezvény délután 16 órakor kezdődött a PMMIK campusának kertjében, ahol a hallgatók, oktatók, Bachmann Bálint, a kar dékánja és Krasznói Klára színművész köszöntője után egy almafát ültettek el az elhunyt építész tiszteletére.

Ezt követően a november végi korai sötétedés után a Balokány-tó partja köré csoportosultak az érdeklődők, ahol a jó barát és tanítvány, Dévényi Sándor személyes emlékeit osztotta meg a szép számmal összegyűlt pécsiekkel és a fiatal egyetemistákkal. A keszthelyi Jankovics Tibor építész megköszönte a rendezőknek a szép gesztust, hogy Makovecz Imre születésnapján emlékeztek a magyar építészet nemrég elhunyt, kiemelkedő alakjára. Megemlékezésében rámutatott az organikus építészet jelentőségére. A rendezvény két kiemelkedő vendége után Krasznói Klára színművésznő nagyszerű előadásában hallgattuk meg Ady Endre versét.

Az est legkiemelkedőbb pontja az általános- és középiskolások, valamint az egyetemisták által készített mintegy közel 4000 emlékmécses vízre bocsátása volt – élő hegedűszó mellett. A lampionokon elkészített, megvilágított alkotások különleges látványt nyújtottak a vízen úszva. A közel 4000 lámpás bevilágította a tó közvetlen környezetét.

Rendkívüli érzés volt tudni, hogy ennyi ember – gyerek és felnőtt – adta a munkáját, és minden lámpásnak, éppúgy, mint minden embernek, megvan a maga története. A rendezvény sikerességét mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy csaknem 1200 érdeklődőt vonzott a Balokány-tó partjára, még a zimankós, nyirkos késő őszi idő ellenére is.

A rendezvény alatt végig megtekinthető volt a szabadtéri kiállítás Makovecz Imre munkásságáról. Látható volt az építésszel készült riportok és kisfilmek alapján készült válogatás is.

Rengeteg pozitív visszajelzést kaptunk: rendezvényünket színvonalasnak tartották, a közösségi élmények, az összefogás, a rendezvény által közvetített szellemiség sokak számára jelentett értéket. A rendezvénynek köszönhetően sokkal többen felfigyeltek a híres építész munkásságára és arra is, hogy milyen érzés közösségben tevékenykedni, apró és egyszerű eszközökkel egy hatalmas közösségi esemény részévé válni. Nem csupán szemlélődő látogatóvá, hanem tevékeny résztvevővé lenni.

A rendezvény számos helyen kapott nyilvánosságot:

<http://epiteszforum.hu/makovecz-imre-emlekest-beszamolo>

<https://www.facebook.com/media/set/?set=a.475571619222102.1073741828.475558492556748&type=1>

<http://alumni.pmmik.pte.hu/hir/egy/69>

<https://www.youtube.com/watch?v=MvyLZN8Ua2M>

<https://www.youtube.com/watch?v=HpY9PA6-waE>

Miért tekinthető a Makovecz Imre emlékest jó gyakorlatnak?

- lehetővé teszi a valódi, aktív részvételt, és meg is teremti erre a motivációkat (nem az „városlakóknak”, de nélkülük, hanem a „városlakókkal” együtt)
- közösségi élményt hoz létre, ennek erejét, energiáit használja
- értéket őriz, és értéket teremt
- a generációk közötti összefogás jelentőségét mutatja meg: a fiatal alkotók az elhunyt, idős építész szellemi hagyatékához saját munkáikkal kapcsolódnak.
- erős közösségi szimbólumokat használ, olyanokat, amelyek közösségformáló ereje nagy (a Balokány-tér helyi jelentése, az almafa vagy a lámpás, mint szimbólumok)
- az egyetem kilép a szokásos keretek közül és a nagyobb városi közösséget szolgálja (közösségi alapú tanulás)
- a város elhanyagolt, de számos lehetőséget tartogató területére irányítja a figyelmet
- a környezetről való gondoskodásra tanít – ez áttevődik az egymásról való gondoskodásra is!
- kapcsolatokat teremt professziók (építészet, pedagógia, közösségfejlesztés) és szektorok (állami, civil, vállalkozói) között

- a fenntarthatóságot a kapcsolatrendszer ápolása, a széles körben zajló disszemináció, és az alkotó részvétel megteremtette elköteleződések biztosítják.
- a gyermekeket és a fiatalokat a közösségi részvételre szocializálja
- pozitív szerepmodelleket jelenít meg (szociális tanulás)
- olyan eszközöket, módszereket használnak a projekt során, amelyek bárki számára könnyen hozzáférhetőek
- a virtuális tér és a személyes kapcsolatrendszer hálózatképző, hálózatfejlesztő vonásaira támaszkodnak
- függetlenek, mert saját forrásokra építenek, így a tiszta szakmaiság juthat érvényre
- minden egyes résztvevő tanul és tapasztal: szervezőmunkát, kapcsolatépítést, konkrét technikákat
- a gyermekek számára bemutat egy lehetséges pályaképet; és érzékelteti a közös alkotó folyamat jelentőségét, ami bármely területen kiemelkedő jelentőségű
- a vizuális nevelés, design, forma- és színtan kérdéskörének új megközelítését jelenti.

A bemutatott jó gyakorlat alkalmazhatósága más szervezetek/intézmények számára a fenti szempontrendszer érvényre juttatásának függvénye. Nem receptet kínálunk – hanem egy szemléleti keretet. Úgy véljük, ha a szervezetek, intézmények, és lakosok fognak össze közösen egy ötlet, magvalósítása vagy nemformális tanulási folyamat mentén, akkor az eredményes és jó hangulatú munkát teremt, valamint megalapozza a jó viszonyt a következő lépések megtételéhez. Tapasztalatunk szerint egy ilyen rendszert felépíteni sok időbe és energiába kerül, ám minden pénzt megér, mikor a közös munka beérik.

Projektünknel a jelenlévő fiatalok érdeklődése feltehetően nőtt az építészet iránt. Ebben az esetben a rengeteg munka, amit a rendezvény szervezésébe fektettünk, már az egyetem nézőpontjából is megtérül. A gyermekek közül nagyon kevesen tudják, hogy mi az a foglalkozás, amit felnőtt életükben szívesen, nagy lelkesedéssel végeznének. Látniuk kell, hogy az építészet nem pusztán a rajzszal mellett ülve végezhető, hanem jóval összetettebb hivatás. S az sem elhanyagolható eredmény, hogy a Balokány-ligetért egyre többen kívánnak tenni, a terület fontossá, láthatóvá és tematizálttá vált a városlakók számára.